

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۷۱/۱۰۰۴۲۰
۱۷/۱۰/۱۹

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده مدیریت و حسابداری

پایان نامه تحصیلی جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته حسابداری
تحت عنوان:

"اثر اعتبار و استقلال حسابرسی بر بازارهای خدمات حسابرسی"

استاد راهنما:

دکتر فرخ برزیده

استاد مشاور:

دکتر یحیی حساس یگانه

استاد داور:

دکتر علی ثقفی

تحقیق و نگارش:

آریو صدر اصفهانی

تیرماه ۱۳۸۷

۱۳۸۷ / ۱۰ / ۵

کتابخانه مرکزی
دانشگاه علامه طباطبائی
تهران

۱ ۵ ۵ ۹ ۳ ۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره :

دانشگاه علامه طباطبائی

تاریخ :

دانشکده حسابداری و مدیریت

پیوست :

صور تجلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی

با تأییدات خداوند متعال پایان نامه تحصیلی آریو صدر اصفهانی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته

حسابداری گرایش -- تحت عنوان:

« اثر اعتبار استقلال حسابرسان در بازارهای خدمات حسابرسی »

که به راهنمایی آقای دکتر برزیده تنظیم گردیده است در جلسه مورخه ۸۷/۴/۹ با حضور اعضاء هیات

داوران مطرح و با نمره () و درجه () به تصویب رسید. اس

اعضاء هیات داوران :

امضاء	نام و نام خانوادگی	سمت
	آقای دکتر برزیده	استاد راهنما
	آقای دکتر حساس یگانه	استاد مشاور
	آقای دکتر ثقفی	استاد داور
	آقای دکتر ثقفی	نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده

این پایان نامه را اگر قدر و منزلتی باشد تقدیم می‌کنم به

مادرم، فرشته آرامش بخش زندگی ام که وجود پر از عشق و محبت خود را نثار

فرزندانش کرده است.

پدرم، که تنها تکیه گاه زندگی ام بودند و هرچه در زندگی به دست آورده ام مدیون

زحمات او می‌باشم.

همسرم، که در تمامی مدت تحصیل، با صبر و شکیبایی یار و همدم روزهای سخت

اینجانب بوده اند.

برادرم که در امر تحصیل همواره مشوق و یار من بوده و مدیون لطف و زحمات او

می‌باشم.

با سپاس فراوان از جناب آقای دکتر برزیده

استاد گرامی که همواره قدرشناس زحمات و راهتمایی های بی دریغ ایشان در راستای تهیه و تدوین این پایان نامه بوده و مدیون زحمات پندآموز ایشان می باشم.

با تشکر بی پایان از جناب آقای دکتر حساس یگانه

که امر مشاوره این پایان نامه را عهده دار بودند و با حمایت و مساعدت های روز افزونشان باعث هر چه پربارتر شدن این پایان نامه گردیدند.

با سپاس بی پایان از جناب آقای دکتر ثقفی

که زحمت داوری این پایان نامه را پذیرا شدند.

و از کلیه همکاران و دوستانی که در تمام مراحل تدوین این پایان نامه مرا یاری نمودند، سپاسگزاری می نمایم.

چکیده:

در اکثر کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، اندازه موسسات حسابرسی به عنوان مناسب‌ترین جانشین برای کیفیت حسابرسی در نظر گرفته می‌شود.

این بدان معناست که تصور عموم استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی بر آن است که موسسات حسابرسی بزرگ دارای اعتبار و شهرت بیشتری بوده که این اعتبار، کیفیت حسابرسی صورت گرفته را، از جنبه استقلال وی، تضمین می‌کند.

دی آنجلو (۱۹۸۱) اظهار نموده است که استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به کیفیت گزارشات حسابرسی، اهمیت داده و قابلیت اتکاء گزارشات ارائه شده را بطور ذهنی برآورد می‌کنند. همچنین در تصمیمات سرمایه‌گذاریشان، برآوردهای خود از قابلیت اتکا صورت‌های مالی را تاثیر می‌دهند.

این تحقیق پنج موضوع اصلی و مطرح را در مورد اعتبار و استقلال حسابرس در بازارهای خدمات حسابرسی، مورد بررسی قرار می‌دهد. پنج مورد اصلی عبارتند از اینکه موسسات حسابرسی بزرگ، مقاومت بیشتری در برابر فشار صاحبکار داشته، توانایی بیشتری در کشف فعالیت‌های اثرگذار بر تداوم فعالیت صاحبکارانشان دارند، از اعتبار و شهرت حرفه‌ایشان محافظت بیشتری می‌کنند، سعی بیشتری در جهت دوری از شکایات و دعاوی قانونی داشته و در نهایت سطح استقلال بالاتری نسبت به موسسات حسابرسی کوچک دارند.

این تحقیق به بررسی نقش متغیرهای اعتبار حسابرس (اندازه حسابرس) و استقلال حسابرس و تاثیر آن بر بازارهای خدمات حسابرسی ایران می‌پردازد. به منظور انجام فرآیند تحقیق متد دلفی و ابزار پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفته است.

در ابتدا با استفاده از متد دلفی (در دو مرحله) نظریات صاحب‌نظران و متخصصان حرفه حسابرسی جمع‌آوری گردیده و نتایج حاصل در پرسشنامه نهایی تحقیق منعکس گردید.

در نهایت به‌منظور کسب نظر مدیران ارشد سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی، بانکها و شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار از ابزار پرسشنامه استفاده گردیده است.

با توجه به شواهد جمع آوری شده، سازمان حسابرسی نسبت به سایر موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداری رسمی، در رابطه با صاحبکارانشان مستقل‌تر بوده و توانایی بیشتری در جهت مقاومت در برابر فشار صاحبکارانشان را دارند.

اما از برخی جوانب نظیر توانایی تشخیص فعالیتهای موثر بر تداوم فعالیت صاحبکاران، تلاش در جهت حفظ اعتبار و شهرت و میزان اجتناب از دعاوی قضایی، میان سازمان حسابرسی و سایر موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداری رسمی تفاوت معنا داری وجود ندارد.

واژگان کلیدی: اندازه، اعتبار، استقلال حسابرسی، برداشت و آگاهی

فهرست کلی مطالب

۱	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۱-۲- بیان مسئله.....
۴	۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۵	۱-۴- فرضیه ها یا سئوالهای تحقیق.....
۷	۱-۵- اهداف تحقیق.....
۹	۱-۶- روش شناسی.....
۱۱	۱-۷- جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه.....
۱۲	۱-۸- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح.....
۱۷	۱-۹- مشکلات و تنگناهای احتمالی تحقیق.....
۱۸	۱-۱۰- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....
۲۰	۱-۱۱- ساختار تحقیق.....
۲۱	فصل دوم: ادبیات و سابقه موضوع تحقیق.....
۲۲	۲-۱- مقدمه.....
۲۴	۲-۲- پیشینه تاریخی حسابرسی در جهان.....
۲۸	۲-۳- نقشهای متفاوت حسابرسی.....
۲۹	۲-۴- نیاز به خدمات اعتباردهی توسط حسابرس مستقل.....
۳۳	۲-۵- منافع اطلاعات.....
۳۵	۲-۶- استقلال حسابرس.....
۵۰	۲-۷- استقلال حسابرسی در برابر استقلال حسابرس.....
۵۱	۲-۸- چارچوب قانونی استقلال حسابرس در ایران.....
۵۵	۲-۹- نقش اعتبار حسابرس.....
۶۲	۲-۱۰- پیشینه تحقیق.....
۹۰	فصل سوم: روش تحقیق.....
۹۱	۳-۱- مقدمه.....
۹۳	۳-۲- جامعه آماری.....

۹۷	۳-۳- روش نمونه گیری
۱۰۲	۳-۴- تعداد نمونه های انتخابی از جامعه مورد بررسی
۱۰۳	۳-۵- فرضیه پژوهش
۱۰۶	۳-۶- ابزار اندازه گیری و نحوه اجرا
۱۲۲	۳-۷- اعتبار (روایی) و قابلیت اعتماد (پایایی) ابزار اندازه گیری
۱۲۵	۳-۸- تجزیه و تحلیل آماری
۱۲۵	۳-۹- فرضیات آماری و آزمونهای آماری به کار گرفته شده در تحقیق
۱۲۷	فصل چهارم: ارایه و تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۲۸	۴-۱- مقدمه
۱۲۸	۴-۲- تحلیل داده های روش دلفی
۱۴۰	۴-۳- آزمون پایایی و روایی پرسشنامه
۱۴۱	۴-۴- تحلیل داده های پرسشنامه نهایی
۱۶۱	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۶۲	۵-۱- مقدمه
۱۶۲	۵-۲- خلاصه پژوهش
۱۶۴	۵-۳- نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها
۱۷۵	۵-۴- تحلیل و بررسی نتایج
۱۷۶	۵-۵- خلاصه و نتیجه گیری
۱۷۷	۵-۶- محدودیتهای تحقیق
۱۷۹	۵-۷- پیشنهادات برای تحقیقات آتی
۱۸۱	منابع و مأخذ
۱۸۲	منابع فارسی
۱۸۵	منابع لاتین
۱۸۷	ضمائم تحقق
۱۸۸	۱- پرسشنامه دلفی در مرحله اول
۲۰۱	۲- پرسشنامه دلفی در مرحله دوم
۲۱۴	۳- پرسشنامه تحقیق در مرحله نهایی

فهرست ریز مطالب

۱	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۱-۲- بیان مسئله.....
۴	۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۵	۱-۴- فرضیه ها یا سئوالهای تحقیق.....
۵	۱-۴-۱- سئوالات تحقیق.....
۶	۱-۴-۲- فرضیات تحقیق.....
۷	۱-۵- اهداف تحقیق.....
۹	۱-۶- روش شناسی.....
۹	۱-۶-۱- نوع روش تحقیق.....
۹	۱-۶-۲- روش گردآوری اطلاعات و داده ها.....
۱۰	۱-۶-۳- مراحل تحقیق.....
۱۰	۱-۶-۳-۱- متد دلفی.....
۱۰	۱-۶-۳-۲- اصلاح پرسشنامه با توجه به نتایج متد دلفی.....
۱۱	۱-۶-۳-۳- توزیع و جمع آوری پرسشنامه نهایی.....
۱۱	۱-۷- جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه.....
۱۲	۱-۸- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح.....
۱۲	۱-۸-۱- اعتبار حسابرس.....
۱۲	۱-۸-۲- استقلال حسابرس.....
۱۳	۱-۸-۳- حسابرس مستقل.....
۱۴	۱-۸-۴- مدیران ارشد شرکتها.....
۱۴	۱-۸-۵- مقاومت حسابرس در برابر فشار صاحبکار.....
۱۶	۱-۸-۶- توانایی حسابرس در تشخیص فعالیتهای اثرگذار بر تداوم فعالیت صاحبکار:.....
۱۶	۱-۸-۷- تلاش حسابرس در جهت حفظ اعتبار و شهرتش:.....
۱۶	۱-۸-۸- اجتناب حسابرس از دعاوی قضایی:.....
۱۷	۱-۹- مشکلات و تنگناهای احتمالی تحقیق.....
۱۸	۱-۱۰- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

۲۰	۱۱-۱- ساختار تحقیق
۲۱	فصل دوم: ادبیات و سابقه موضوع تحقیق
۲۲	۲-۱- مقدمه
۲۴	۲-۲- پیشینه تاریخی حسابرسی در جهان
۲۴	۲-۲-۱- حسابرسی پیش از تشکل حرفه ای
۲۵	۲-۲-۲- حسابرسی بعد از تشکل حرفه ای
۲۶	۲-۲-۳- پیشینه حسابرسی در ایران
۲۸	۲-۳- نقشهای متفاوت حسابرسی
۲۹	۲-۴- نیاز به خدمات اعتباردهی توسط حسابرس مستقل
۳۳	۲-۵- منافع اطلاعات
۳۵	۲-۶- استقلال حسابرس
۳۷	۲-۶-۱- مفهوم استقلال
۳۹	۲-۶-۲- انگیزه های استقلال
۴۱	۲-۶-۳- ابعاد مختلف استقلال حسابرس
۴۳	۲-۶-۴- عوامل تهدیدکننده استقلال حسابرس
۴۷	۲-۶-۵- عوامل حفاظت کننده از استقلال حسابرس
۵۰	۲-۷- استقلال حسابرسی در برابر استقلال حسابرس
۵۱	۲-۸- چارچوب قانونی استقلال حسابرس در ایران
۵۲	۲-۸-۱- مقررات بورس اوراق بهادار
۵۲	۲-۸-۱-۱- آئین نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران
۵۲	۲-۸-۱-۲- آیین نامه ضوابط مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس اوراق بهادار تهران
۵۳	۲-۸-۱-۳- دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس
۵۴	۲-۸-۲- آیین رفتار حرفه ای
۵۵	۲-۹- نقش اعتبار حسابرس
۵۷	۲-۹-۱- تقسیم بندی مؤسسات حسابرسی از نظر اندازه
۵۸	۲-۹-۲- چهار موسسه حسابرسی بزرگ (۸/۶/۵/۴):
۶۲	۲-۱۰- پیشینه تحقیق
۶۲	۲-۱۰-۱- مقدمه

۶۲	۲-۱-۲- تحقیقات خارجی در رابطه با اعتبار و استقلال حسابرس (تحقیقاتی که نقش اعتبار را تایید کرده اند)
۷۷	۲-۱-۳- تحقیقات خارجی که نقش اعتبار حسابرس را رد کرده است
۸۳	۲-۱-۴- تحقیقات داخلی
۹۰	فصل سوم: روش تحقیق
۹۱	۳-۱- مقدمه
۹۳	۳-۲- جامعه آماری
۹۴	۳-۲-۱- مرحله اول (جامعه مربوط به گروه دلفی):
۹۵	۳-۲-۲- مرحله دوم (جامعه آماری اصلی):
۹۶	۳-۲-۳- علت انتخاب گروه های فوق به عنوان جامعه آماری
۹۷	۳-۳- روش نمونه گیری
۹۷	۳-۳-۱- نمونه گیری جهت تشکیل گروه دلفی
۱۰۱	۳-۳-۲- نمونه گیری جهت ارسال پرسشنامه نهایی
۱۰۲	۳-۴- تعداد نمونه های انتخابی از جامعه مورد بررسی
۱۰۳	۳-۵- فرضیه پژوهش
۱۰۳	۳-۵-۱- مراحل عمومی آزمون فرضیه
۱۰۵	۳-۵-۲- فرضیه های تحقیق
۱۰۶	۳-۶- ابزار اندازه گیری و نحوه اجرا
۱۰۶	۳-۶-۱- روش دلفی
۱۰۶	۳-۶-۱-۱- مقدمه
۱۰۸	۳-۶-۱-۲- تاریخچه متد دلفی
۱۰۹	۳-۶-۱-۳- ویژگیهای عمومی متد دلفی
۱۱۱	۳-۶-۱-۴- مزایای متد دلفی
۱۱۲	۳-۶-۱-۵- مراحل انجام روش دلفی
۱۱۵	۳-۶-۲- پرسش نامه نهایی
۱۱۶	۳-۶-۳- مراحل اجرای تحقیق
۱۱۶	۳-۶-۳-۱- انجام متد دلفی جهت دستیابی به پرسشنامه مطلوب نهایی
۱۱۶	۳-۶-۳-۱-۱- مرحله اول تشکیل تیم طراح و تحلیل گر
۱۱۷	۳-۶-۳-۱-۲- مرحله دوم تشکیل گروه دلفی
۱۱۸	۳-۶-۳-۱-۳- مرحله سوم طراحی سئوالات جهت توزیع بین اعضای گروه دلفی
۱۱۸	۳-۶-۳-۱-۳-۱- مقیاس اندازه گیری نگرشهای اعضاء گروه دلفی و نظام امتیاز دهی

- ۱۱۹..... ۳-۳-۱-۳-۲-۳-۶-۳- راهتمایی برای تکمیل پرسشنامه دلفی
- ۱۲۰..... ۳-۱-۳-۶-۳- مرحله چهارم توزیع و گردآوری پرسشنامه دلفی
- ۱۲۰..... ۳-۶-۳-۲- طراحی پرسشنامه نهایی
- ۱۲۱..... ۳-۶-۳-۳- توزیع و گردآوری پرسشنامه ها
- ۱۲۲..... ۳-۷-۳- اعتبار (روایی) و قابلیت اعتماد (پایایی) ابزار اندازه گیری
- ۱۲۲..... ۳-۷-۱- اعتبار (روایی)
- ۱۲۳..... ۳-۷-۲- قابلیت اعتماد (پایایی)
- ۱۲۵..... ۳-۸- تجزیه و تحلیل آماری
- ۱۲۵..... ۳-۹- فرضیات آماری و آزمونهای آماری به کار گرفته شده در تحقیق
- ۱۲۵..... ۳-۹-۱- آزمون آماری توزیع نرمال (t -test)
- ۱۲۶..... ۳-۹-۲- آزمون تحلیل واریانس
- ۱۲۶..... ۳-۹-۳- آزمون من-ویتنی
- ۱۲۷..... فصل چهارم: ارایه و تجزیه و تحلیل اطلاعات
- ۱۲۸..... ۴-۱- مقدمه
- ۱۲۸..... ۴-۲- تحلیل داده های روش دلفی
- ۱۲۹..... ۴-۲-۱- پرسشنامه های جمع آوری شده در مرحله اول
- ۱۲۹..... ۴-۲-۲- جمعیت شناسی
- ۱۳۱..... ۴-۲-۳- تجزیه و تحلیل نظرات کسب شده
- ۱۳۱..... ۴-۲-۴- پرسشنامه های ارسالی در مرحله دوم دلفی
- ۱۴۰..... ۴-۳- آزمون پایایی و روایی پرسشنامه
- ۱۴۰..... ۴-۳-۱- آزمون پایایی پرسشنامه
- ۱۴۰..... ۴-۳-۱-۱- روش بازآزمایی
- ۱۴۰..... ۴-۳-۱-۲- روش دوم- محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای گروه پیشرو
- ۱۴۱..... ۴-۳-۱-۳- روش سوم- محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای کل نمونه
- ۱۴۱..... ۴-۳-۲- آزمون روایی پرسشنامه
- ۱۴۱..... ۴-۴- تحلیل داده های پرسشنامه نهایی
- ۱۴۲..... ۴-۴-۱- پرسشنامه های نهایی جمع آوری شده
- ۱۴۲..... ۴-۴-۲- جمعیت شناسی
- ۱۴۶..... ۴-۴-۳- تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات
- ۱۴۶..... ۴-۴-۳-۱- تجزیه و تحلیل داده ها:

۱۴۷ آزمون فرضیات: ۴-۴-۳-۲
۱۴۷ توزیع اطلاعات گردآوری شده: ۴-۴-۳-۲-۱
۱۴۸ χ^2 کای دو ساده: ۴-۴-۳-۲-۱-۱
۱۴۸ آزمون دو جمله ای: ۴-۴-۳-۲-۲
۱۴۹ آزمون فرضیه اول: ۴-۴-۳-۳
۱۵۱ آزمون فرضیه دوم: ۴-۴-۳-۴
۱۵۲ آزمون فرضیه سوم: ۴-۴-۳-۵
۱۵۳ آزمون فرضیه چهارم: ۴-۴-۳-۶
۱۵۵ آزمون فرضیه پنجم: ۴-۴-۳-۷
۱۵۶ آزمون فرضیه ششم: ۴-۴-۳-۸
۱۵۶ آزمون فرضیه ششم با استفاده از آزمون (t) مقایسه میانگین های دو جامعه ۴-۴-۳-۸-۱
۱۵۸ آزمون فرضیه ششم با استفاده از تحلیل واریانس (برای تمامی گروه های مورد بررسی) ۴-۴-۳-۷-۲
۱۵۹ آزمون فرضیه ششم با استفاده از آزمون من-ویتنی (با فرض نرمال نبودن نتایج تحقیق) ۴-۴-۳-۷-۳

۱۶۱..... فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۶۲ ۵-۱- مقدمه
۱۶۲ ۵-۲ خلاصه پژوهش
۱۶۴ ۵-۳-۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها
۱۶۶ ۵-۳-۱-۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول
۱۶۸ ۵-۳-۱-۲ نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم
۱۶۹ ۵-۳-۱-۳ نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم
۱۷۱ ۵-۳-۱-۴ نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم
۱۷۳ ۵-۳-۱-۵ نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم
۱۷۴ ۵-۳-۱-۶ نتایج حاصل از آزمون فرضیه ششم
۱۷۵ ۵-۴ تحلیل و بررسی نتایج
۱۷۶ ۵-۵ خلاصه و نتیجه گیری
۱۷۷ ۵-۶ محدودیت های تحقیق
۱۷۹ ۵-۷ پیشنهادات برای تحقیقات آتی

۱۸۱..... منابع و مأخذ

۱۸۲ منابع فارسی
۱۸۵ منابع لاتین

۱۸۷	ضمائم تحقق
۱۸۸	۱- پرسشنامه دلفی در مرحله اول
۲۰۱	۲- پرسشنامه دلفی در مرحله دوم
۲۱۴	۳- پرسشنامه تحقیق در مرحله نهایی
۲۲۲	۴- اسامی اعضای گروه دلفی

فصل اول : کلیات

تحقیق

۱-۱- مقدمه

در اکثر کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، اندازه موسسات حسابرسی به عنوان مناسب‌ترین جانشین برای کیفیت حسابرسی در نظر گرفته می‌شود. این بدان معناست که تصور عموم استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی بر آن است که موسسات حسابرسی بزرگ دارای اعتبار و شهرت بیشتری بوده که این اعتبار، کیفیت حسابرسی صورت گرفته را، از جنبه استقلال وی، تضمین می‌کند. موسسات حسابرسی بزرگ دارای منابع مالی بیشتر و تکنولوژی به‌روز تری بوده و همچنین کارکنان توانا و آموزش دیده تری در اختیار دارند. از طرف دیگر صاحبکاران و مشتریان پرتعداد این موسسات بزرگ، آنها را قادر می‌سازند که در برابر فشار صاحبکارانشان، در شرایط عدم توافق، مقاومت کنند. در حالی که موسسات حسابرسی کوچک خدمات شخصی تری را به صاحبکاران محدودشان ارائه داده و احتمال تن‌دادن آنها به خواسته‌های صاحبکارانشان بیشتر از موسسات بزرگ است (لیز و واتس، ۱۹۹۴).

بنابراین اندازه موسسات حسابرسی یکی از ویژگی‌ها با اهمیتی است که می‌تواند بیانگر سطح استقلال آنها باشد. دی آنجلو (۱۹۸۱) اظهار می‌دارد که استفاده‌کنندگان صورتهای مالی به کیفیت حسابرسی صورت گرفته اهمیت داده و بطور ذهنی قابلیت اتکاء گزارشات ارائه شده را تعیین می‌کنند و در تصمیمات سرمایه‌گذاریشان، برآوردهای خود از قابلیت اتکا صورتهای مالی را تاثیر می‌دهند.

اکثر تحقیقات خارجی صورت گرفته، نظیر تحقیق کریشان (۲۰۰۵)، بیانگر تفاوت در کیفیت حسابرسی موسسات حسابرسی مختلف می‌باشد.

این تحقیق پنج موضوع اصلی و مطرح را در مورد اعتبار و استقلال حسابرس در بازارهای خدمات حسابرسی، مورد بررسی قرار می‌دهد. پنج مورد اصلی عبارتند از اینکه موسسات حسابرسی بزرگ، مقاومت بیشتری در برابر فشار صاحبکار داشته، توانایی بیشتری در کشف فعالیت‌های اثرگذار بر تداوم فعالیت صاحبکارانشان دارند، از اعتبار و شهرت حرفه‌ایشان محافظت بیشتری می‌کنند، سعی بیشتری

در جهت دوری از شکایات و دعاوی قانونی داشته و در نهایت سطح استقلال بالاتری نسبت به موسسات حسابرسی کوچک دارند.

۲-۱- بیان مسئله

عمومی شدن مالکیت بنگاه های اقتصادی، تأمین مالی از طریق مشارکت عمومی و خصوصی سازی بخش های دولتی و موسسات تحت پوشش، موجب گردیده که نیاز به اطلاعات مالی شفاف و با کیفیت مطلوب به منظور تصمیم گیری های بهینه اقتصادی ضرورت یابد. انجام این مهم جز با استفاده از یک مکانیزم کنترلی امکان پذیر نیست. این مکانیزم کنترلی در قالب حسابرسی صورتهای مالی شکل می گیرد. (مجتهد زاده، ۱۳۷۸) اما مسئله اصلی آنجاست که چه کسی کیفیت حسابرسی های انجام شده را برای استفاده کنندگان تایید خواهد نمود.

مطالعات زیادی در جهان مورد مسایل مرتبط با حسابرسی، خصوصاً کیفیت حسابرسی صورت گرفته است. معمولاً در تحقیقهای انجام گرفته از «اندازه موسسه حسابرسی» به عنوان معیاری جهت تعیین «کیفیت حسابرسی» استفاده می شود و این معیار یکی از ویژگیهای با اهمیتی است که بر مبنای آن میزان «استقلال حسابرسان» اندازه گیری می شود. این معیار استفاده کنندگان صورتهای مالی را قادر می سازد که مستقیماً خودشان فرآیند حسابرسی را ارزیابی کرده و اعتبار اطلاعات ارائه شده در صورتهای مالی شرکتهای مختلف را تعیین کنند. از طرف دیگر کریشنان^۱ در سال ۲۰۰۵ بیان کرد که لزوماً میان کیفیت حسابرسی انجام شده و اندازه شرکت رابطه وجود ندارد. شواهدی کسب شده توسط وی حاکی از آن بود که حتی ممکن است، کیفیت حسابرسی های انجام شده توسط یک موسسه حسابرسی از هم متفاوت باشد. با توجه به تحقیقهای ضد و نقیضی که در رابطه با اندازه موسسات

^۱-Krishnan

حسابرسی و ارتباط آن با کیفیت و استقلال حسابرس انجام شده است ، هدف این تحقیق بررسی ارتباط میزان اعتبار (اندازه) حسابرسان بر میزان استقلال وی در کشور ایران تعیین شده است.

در ایران نیز در سال ۱۳۷۲ «قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذی صلاح به عنوان حسابدار رسمی» به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. به موجب این قانون دولت می تواند حسب نیاز از خدمات حسابداران رسمی در مواردی چون : حسابرسی و بازرسی قانونی شرکت های سهامی عام، شرکت های سهامی خاص، شرکتهای غیر سهامی و همچنین حسابرسی مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی استفاده کند. بر اساس این ماده قانونی، جامعه حسابداران رسمی ایران فعالیت خود را در سال ۱۳۸۰ آغاز کرد. (علی جعفری ۱۳۸۴)

بررسی ها نشان می دهد که در خصوص مقایسه سطح استقلال حسابرسان عضو جامعه حسابداران رسمی ایران با حسابرسان سازمان حسابرسی (به عنوان متولی حسابرسی و بزرگترین نهاد حسابرسی در ایران) تحقیقات زیادی صورت نگرفته است و هدف این تحقیق مقایسه استقلال حسابرسان در این دو گروه می باشد.

۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

امروزه قابلیت اتکاء اطلاعات به عنوان معیاری بسیار مهم از سوی مراجع حرفه ای، مراجع قانونگذار، تجزیه و تحلیل کنندگان اطلاعات مالی، سرمایه گذاران، مدیران و جامعه علمی مورد توجه قرار گرفته است. به منظور کسب اطمینان نسبت به ارایه اطلاعات قابل اتکاء، می بایست گزارشات فوق، توسط افراد مستقل و با صلاحیت، اعتبار دهی شود. در فرآیند تصمیم گیری، اطلاعات اعتباردهی نشده، ارزش چندانی برای تصمیم گیرندگان و فعالان بازار نخواهند داشت. بدین ترتیب ویژگی قابلیت اتکا اطلاعات، تبدیل به یکی از معیارهای مهم کیفی، در ارایه اطلاعات حسابداری شده است.